

Bővítés és pénzpántlikázás

● **Bécs MTI EAH**
2000-től három főbb formában jelenik meg a bővítési folyamat az EU kiadásai között: csatlakozásra felkészítő támogatásként (ennek három altétele van), továbbá a leendő tagoknak félretett felzárkózási (strukturális és kohéziós) alapként, valamint a majdani újoncokra jutó agrárkiadás-ként. A csomag együttesen 75 milliárd ECU-t tenne ki 1997-es árakon.

A csatlakozásra felkészítő támogatások (valamennyi kelet-európai jelöltnek jár, összesen 21 milliárd ECU-t tenne ki a 2000-2006 közötti költségvetési időszakban): a PHARE-keret (évi 1,5 milliárd ECU); a csatlakozásra felkészítő, fejlesztési alap (évi 1 milliárd ECU); az agrárfejlesztési támogatás (évi 0,5 milliárd ECU).

A PHARE-keret voltaképpen az eddigi politika folytatását jelenti, némileg megemelt kerettel, elosztását tekintve egyre inkább decentralizált struktúrával, az odaítéléskor pedig azon elv érvényesítésével, hogy csak olyan projekt finanszírozható PHARE-alapból, amely kimutatható módon a majdani tagságra való felkészülést segíti valamely konkrét területen.

A csatlakozásra felkészítő alap (angol rövidítéssel: IS-PA) kezelése lényegében azonos lesz a jelenlegi tagoknál alkalmazott kohéziós alapokéval, jelentős részben azért is, hogy a tagság idejére a belépő újoncok már kialakítsák az ehhez szükséges intézményi, jogi és személyi feltételeket, elsajátítsák menedzselési módszereit. Itt is alapelv, hogy 98 százalékban kizárólag környezetvédelmi, illetve közlekedésfejlesztési konkrét projektekként lehet támogatásért folyamodni (maximum 2 százalékos fordítható konzultációs, tanácsadói célokra). A pénzek felaprózása helyett a cél a hatékony, koncentrált használat, ezért a projektnek legalább 5 mil-

lió ECU költségvonzatúnak kell lennie. Az egy országra jutó hányadot a népesség, a vásárlóerőben kifejezett egy főre jutó GDP és a terület-nagyság alapján határozzák majd meg.

Az agrárfejlesztési támogatás is konkrét projektekre járna majd, itt is társfinanszírozási rendszerben (azaz a nagyobbik hányad fedezhető a bizottsági támogatásból, 25 százalékot azonban a kedvezményezett jelölt országnak kell biztosítania).

A csatlakozásra felkészítő támogatások ügyét voltaképpen megtárgyalták, és igazából csak két nyitott kérdés maradt: az ISPA esetében a közösségi teherviselési hányad tisztázása (75 vagy 85 százalék), valamint az egyes kategóriákra járó összegek véglegesítése.

A leendő új tagoknak félretett strukturális és kohéziós alapprész címen a bizottság 38 milliárd ECU-t javasol „zárolni” arra az esetre, ha 2002 és 2006 között a most tárgyaló jelölt országok között egyesek teljes jogú tagokká válnának. (Időnként némi zavart okoz, hogy egyes jelentések a 38 helyett 45 milliárd ECU-ról beszélnek. Ennek oka, hogy néha ehhez a csomaghoz számítják az előzőekben tárgyalt 7 milliárd ECU-s „ISPA-alapot”, mivel mindegyik esetben főként környezetvédelmi és közlekedési, infrastruktúra-fejlesztési projektek finanszírozásáról van szó. Az „ISPA-pénz” azonban a csatlakozók számára megszűnik létezni.)

Az újonnan csatlakozók agráralapjáról el kell mondaní, hogy az EU közös agrár-büdzséje egyelőre nem számol új tagokkal, és csak a tielőntők vonatkozásában igyekszik véglegesíteni a kereteket. Ha azonban 2006 előtt mégis lesznek újabb csatlakozók, akkor számukra is biztosítani kell a közös agrártámogatások megfelelő formáit. Ennek majdani fedezésére a bizottsági javaslat további 16 milliárd ECU-t „megpántlikázna”.

● **Az első fázis akár 16 hónapos is lehet**

Témarend

● **Munkatársunktól**

A csatlakozási tárgyalások első fázisa az EU-jogszabályok mintegy 80 ezer oldalát kitevő anyagának (az „acquis communautaire”-nek) az együttes átfésülése az egyes tagjelölt országok képviselőivel. A közös áttekintés – amely különböző becslések szerint nyolctól akár 12-16 hónapig is eltarthat – alapvetően két szakaszból és egy ezt bevezető általános tájékoztatóból áll.

A „hatok” számára az Európai Bizottság szakértői mintegy 50 előadásból álló sorozat keretében szisztematikusan végigvették az egyes acquis-témakörök főbb jellemzőit. Az ezt követő második átvizsgálási szakaszra bilaterális keretek között kerül sor az EU és a tagjelölt ország delegációja részvételével: ennek során jelölik meg azokat a „problémás” pontokat és témaköröket, amelyeknél a jelölt országnak nehézségei lehetnek az adott EU-jozsá-

átvételével, s amelyekről az átvizsgálás után a tényleges tárgyalást folytatják majd.

Az „átvizsgálás” során az „acquis”-t összesen 31 főbb fejezetre bontva veszik szemügyre. Ezek: az áruk és a személyek szabad mozgása, a szolgáltatások és a tőke szabad mozgása, a vállalati törvény, a piaci versenyszabályok, a mezőgazdasági politika, a halászat, a közlekedési politika, az adózás, a Gazdasági és Pénzügyi Unió (EMU), a statisztika, a szociálpolitika és foglalkoztatás, az energiapolitika, az iparpolitika, a kis- és középvállalkozások, a tudomány és kutatás, az oktatás és képzés, a távközlés és információs technológia, a kultúra és audiovizuális politika, a regionális és strukturális politika, a bel- és igazságügyi együttműködés, a vámunió, a külkapcsolatok, a közös kül- és biztonságpolitika, a pénzügyi ellenőrzés, pénzügyi és költségvetési ellátás, az intézmények, és (minden) egyéb.

● Csongrád megyének kihívás az EU-csatlakozás Kemény versenytársakkal számolnak

Dr. Frank József: Felháborító, hogy miközben eurorégiós terveken dolgozunk, mások lerombolják azt is, ami készen van. (Fotó: Schmidt Andrea)

Az utóbbi években sok szó esett már hazánk uniós csatlakozásának esélyeiről, feltételeiről. Az EU-tagságból származó előnyök megszerzése pedig nem jelenthet elhanyagolható szempontot Csongrád megye lakossága számára.

Miután a térségben – a földrajzi adottságok miatt – elsősorban a mezőgazdaság játszhat meghatározó szerepet, fontos, hogy időben és megfelelő módon felkészüljünk a kihívások kezelésére. Erre részben adottak is a feltételek. Így véli ezt a megyei közgyűlés elnöke, dr. Frank József is, akit eddig a napraforgó-nemesítés nemzetközi szaktekintélyeként ismerhett a közvélemény. A lehetőségek „összecsiszolásában” – véleménye szerint – szerepet kell vállalnia a megyei önkormányzatnak.

Magyarországnak, uniós taggá válása után – az ebből adódó pozitívumok mellett –, kemény versenytársak megjelenésével is számolnia kell. Ez elsősorban a mezőgazdaság esetében igaz, hiszen hazánk adottságai elsősorban ezt az irányt jelölik ki számunkra. Ez erre való felkészülés térségi esélyeiről beszélgettünk Frank József megyei közgyűlési elnökkel.

● **Az európai normákhoz igazodásunk nem képezhető el sem a térségnek, sem pedig a mezőgazdaság bizonyos mértékű átstrukturálódása nélkül. Ön szerint milyen szerepet vállalhat ebben a megyei önkormányzat?**

– Kezdeményező, koordináló feladatokat kell ellátnia a megyének. Az unió ugyanis külön-külön nem tudja kezelni a kistérségi, de a megyei prioritásokat sem. Ezért központi utasítások nélkül, demokratikus módon és főként a települések érdekeit figyelembe véve kell haladnunk a regionalitás irányába. Így kivédhetnénk azt is, hogy esetleg egymással ellentétes fejlesztési célkitűzések gyengítsék esélyeinket.

● **Ez viszont érdeksérelmek nélkül aligha valósítható meg.**

– Úgy gondolom, hogy

előbb-utóbb mindenki reálisan felméri szűkebb és tágabb környezete adottságait. Ezt követően pedig könnyű lesz belátni: adott fejlesztéseket ott érdemes megvalósítani, ahol annak legideálisabbak a feltételei.

● **Szeged régióközponti szerepkörének erősítése mégsem talált egyértelmű támogatásra.**

– Márpedig ezt aligha vi-
tathatják el tőle. Szeged nemcsak megye- és régió-, de eurorégiós központi feladatok ellátására is alkalmas. Itt a szellemi, oktatási háttér mellett a vasúti, a vízi, a légi és a közúti közlekedés lehetőségei is adottak, illetve biztosíthatók. Az EU ugyanis a Magyarország csatlakozását követő régiós fejlesztésekre 3 milliárd dollárt tartalékol. Ennek felhasználása érdekében azonban – kormányzati szinten is – olyan koncepciókat kell kidolgoznunk, amelyek illeszkednek az eurorégiós elképzelésekhez. Ennek egyik alappillére az infrastrukturális feltételek megtérítése, ezért üdvözlhető az a kormányzati szándék, hogy 2003-ig teljes hosszában készüljön el az M5-ös út.

● **A Dél-Alföld számára a mezőgazdaságban rejlő lehetőségek kiaknázása is óriási távlatokat nyit hat.**

– Megyénk és benne Szeged e területen jelentős előnnyel startolhat. Rendkívüli szellemi háttérrel bíztostanak ehhez az egyetemek, az állattenyésztési és az élelmiszer-ipari főiskola, a Bay Zoltán intézet, a Biológiai és a Gabonatermesztési Kutatóintézet. Adott a gyakorlati megvalósítás háttérre is, hiszen a mezőgazdasági termelés számára Európában itt, térségünkben a legjobbak a talaj-, illetve a klímaviszonyok. A fő gondot eddig az jelentette, hogy senki sem szervezte „egységbe” ezeket az adottságokat. Ezért tervezzem egy agrárcentrum létrehozását, amelynek feladatai közé tartozna – többek között – új típusú értékesítési szövetkezetek megszervezése. Tudjuk ugyanis, hogy az értékesítéssel komoly gondok vannak. Ezen keresztül természetesen a természszer-

kezet alakulását is ésszeren kézbe lehetne tartani. Azzal, hogy nyilvánvalóvá válik: mit, hogyan és kinek célszerű termelni, már el is juttattuk a programot a gazdákhöz.

● **Ki finanszírozná az értékesítési szövetkezetek működtetését?**

– Reményeim szerint részben a szaktárca, részben maguk a tagok adnák össze a pénzt. Az állami hozzájárulással egyben biztosított lenne, hogy a támogatási keret ne aprózdjon el.

● **A siker azonban megköveteli a minőségi elvárások teljesítését is.**

– Az unió belül valóban csak akkor lehetünk versenyképesek, ha ügyelünk a minőségre. Ha a már említett éghajlati és talajviszonyok előnyeiket kiaknázva, megfelelő termelési, feldolgozási, illetve csomagolási technológiákat alkalmazunk, nem lehet baj. Ez utóbbiak érdekében azonban van még mit tennünk. Mélységesen felháborítónak tartom ugyanis, hogy miközben eurorégiós terveken dolgozunk, környezetünkben azzal teljesen elmentes események borzolgák a kedélyeket. Így az, hogy leszerelték és eladták a Szegedi Konzervgyár zöld-ségfeldolgozó gépsorait. Indokkint azok elavultsága szerepelt, de érdekes módon magánkézbe kerülve mégis remekül hasznosíthatóak! De említettem az ezzel közeli egyidőben Klárafalván felszedett iparvágányokat, miközben szeretnénk megvalósítani a Romániával való jobb közúti és vasúti összeköttetést. És mindez a MÁV és állami tulajdonú banki háttérrel történik. Ez pedig csak úgy értékelhető, hogy – a mezőhegyesi konzervgyár bezárása után – egy újabb merényletet követtek el a régió agráriuma ellen. Amíg egyesek azon fáradoznak, hogy javítsák a térség adottságait, addig mások lerombolják még azt is, ami kézen van. Ezen intézkedéssel ugyanis több ezer kistermelőtől vonták most meg a termelés lehetőségét.

● **Különösen, ha figyelembe vesszük az EU környezetvédelmi követelményeinek teljesíthetőségét.**

– Valóban, de ez is az előnyünkre válna és nemcsak a talaj- és légszennyezés csökkenésének pozitív hatásai miatt, hiszen ahogy fogy a kőolaj, úgy értékelődnek fel az egyéb fűtőanyagok, köztük a biobrikett. Ennek gyártási technológiáját már a GKI-ban ki is dolgoztuk. A szennyvíztisztítók megépítésével pedig a biokomposztálás jut egyre nagyobb szerephez. Mindez azonban szükségessé teszi egy, a jelenleginél jóval szigorúbb környezetvédelmi törvény életbe léptetését. De nem hagyhatjuk figyelmen kívül a vegyszerek széles kör alkalmazásának hátrányait sem. Egy gyakorlati modell alapján szeretném például bemutatni majd az érdeklődőknek a biotermesztési technológia előnyeit is.

● **A termények egy részét azonban feldolgozva lehet igazán jól értékesíteni. Az utóbbi években viszont erőteljes hanyatlás jellemezte a feldolgozóipart.**

– A régió fejlődése érdekében változtatni kell ezen a helyzeten. Térségünkben hőtőhazakra lenne szükség. Megoldást kell találni arra is, hogy a makói hagyma, vagy az itt termelt zöldségek, gyümölcsök egyedülálló zamatára – megfelelő marketingmunkával – felhívjuk a külföldiek figyelmét. De a biotechnológiai ipar térhódításával kínáló lehetőségeket sem szalaszthatjuk el. És mindezen feladatok kapcsán sok-sok teendő vár a megyére. A területfejlesztési támogatások szétosztásánál is úgy kell meghatároznunk a prioritásokat, hogy azok egybeessenek a régiós tervekkel. Sőt: a szomszédos megyékkel meglévő együttműködést konkrétabb és speciálisabb alapokra kell helyezni, hogy az EU-csatlakozásig pontosan „leostott” szerepkörökkel, célokkal felvértezve nyerhessünk lehetőséget a fejlesztésre szánt uniós támogatások megszerzésére. Ez óriási kihívást jelent az elkövetkezendő években a megyei önkormányzat számára.

N. Rác Judit

Zárt ajtók mögött

● **Budapest (MTI)**
Az Európai Unió Magyarországról készített országjelentését és a november 10-én megkezdődött érdemi tárgyalásokról szóló beszámolót vitatta meg december eleji, zárt ülésén az Országgyűlés európai integrációs ügyek bizottsága.

Juhász Endre, Magyarországnak az Európai Unióhoz delegált nagykövete szerint az unió országjelentésében Magyarországot ítélte a leg-sikeresebbnek. A diplomata kedvezőnek értékelte az eddigi tárgyalásokat, amelyeket többek között a kül- és biztonságpolitika, az iparpolitika, az audiovizuális politika témában folytattak.

Szájer József, az országgyűlési bizottság elnöke megjegyezte: ezek az úgynevezett könnyű fejezetek, a későbbiek során kerül sor azokra a témákra, amelyek már egyre inkább érintik a magyar polgárok egyes csoportjainak az érdekeit.

A tanácskozáson elhangzott: szerencsés volna, ha fél évente 7-8 témában indulhatnának meg az érdemi tárgyalások annak érdekében, hogy az ütem tartani lehessen és teljesülhessen a magyar kormány elképzelése a 2002-es csatlakozásról.

Menet közbeni csúcs

● **Bécs MTI EAH**

Hivatalosan is „menet közbeni csúcsnak” minősült végül az Európai Unió állam- és kormányfőinek december eleji, bécsi kétnapos találkozója. Kulcsfontosságú ügyekben kerültek jelenések, tervezetek és dossziék az asztalra, de végül egyik esetben sem születtek most döntések, ehelyett mindezek majdani megoldásának pontos – határidőkhöz kötött – menetrendjét rögzítették. Ez utóbbit minősítette a tizenötök ülésén elfogadott záróközlemény „bécsi stratégiának”, amely EU-szándékok szerint valamennyi fontos területen – legalább egy évre előre – számba veszi a következő lépéseket, megjelölve ezek végső határidejét is. „Olyan ez, mint egy hatalmas kagylóhéj, amelyből a későbbiekben és fokozatosan bújnak majd elő az egyes gyöngyszemek” – jegyezte meg ironikusan egy EU-diplomata.

A főbb témakörök, amelyek e stratégia elemeit alkotják, a következők: foglalkoztatás, gazdasági növekedés, stabilitás; a közbiztonság és az életminőség javítása (környezetvédelem); EU-politikák és intézmények reformja (Agenda 2000, közös költségvetés, az amsterdami csúcson félbehagyott intézményi reformok); bővítés általában EU-külkapcsolatok. A menetrend szerint a következő lépés: 1999 március, soron kívüli EU-csúcs Brüsszelben, amikor véglegesen kellene az Agenda 2000 reformcsomagot (így a közös mezőgazdasági politika, a közösségi támogatási alapok, valamint a közös költségvetéshez való hozzájárulás módosítását).